

Meningokokkenziekte

Adressen voor meer informatie:
Voor meer informatie kunt u terecht bij de GGD.

Informatie op internet:
www.meningitis-stichting.nl
www.rijksvaccinatieprogramma.nl

Voorlichtingsfolder
infectieziekten

Meningokokkenziekte
[hersenvliesontsteking en
bloedvergiftiging door een
bacterie: de meningokok]

Wat is meningokokkenziekte?

Meningokokkenziekte is een ernstige ziekte die wordt veroorzaakt door een bacterie: de meningokok. In Nederland komt de ziekte regelmatig voor. Er zijn verschillende typen van de bacterie. Type B en type C komen in Nederland het meest voor.

Ziekteverschijnselen

Bij meningokokkenziekte wordt een kind of volwassene in korte tijd (binnen enkele uren) erg ziek.

Er zijn twee vormen van meningokokkenziekte, namelijk hersenvliesontsteking en bloedvergiftiging (ook wel sepsis genoemd).

- Bij hersenvliesontsteking door meningokokken treedt hoge koorts op met koude rillingen, braken en hoofdpijn. Buigen van het hoofd is soms pijnlijk (nekstijfheid). Baby's met de ziekte zijn slaperig en drinken slecht. Ze zijn prikkelbaar en huilen op een andere manier dan gewoonlijk. Soms huilen ze bij het verschonen van de luier.
- Bij een bloedvergiftiging door meningokokken wordt de patiënt suf. Het is moeilijk contact met hem of haar te krijgen. Onder de huid ontstaan bloedingen, die te zien zijn als kleine roodpaarse vlekjes in de huid.

Als u met een doorzichtig drinkglas op zo'n vlekje drukt, blijft het zichtbaar. Als er veel vlekjes vlak bij elkaar zitten, kunnen ze een blauwpaarse plek (bloeduitstorting) vormen. De roodpaarse vlekjes zijn een alarmerend verschijnsel dat u zeer serieus moet nemen, want ze wijzen op een bloedvergiftiging (sepsis).

Hoe kunt u het oplopen?

Een groot aantal mensen draagt de meningokok (de bacterie die de ziekte veroorzaakt) tijdelijk bij zich zonder dat zij zelf ziek worden. De meningokok bevindt zich in de neus of keel. Door hoesten of niezen komen kleine druppeltjes met de bacterie in de lucht. Mensen kunnen deze druppeltjes inademen en zo besmet worden.

De kans om na besmetting ziek te worden is heel klein. Mensen die wel ziek worden, krijgen meestal binnen drie tot vier dagen na de besmetting ziekteverschijnselen.

Wie kunnen meningokokkenziekte krijgen?

Meningokokkenziekte komt het meest voor bij jonge kinderen en jongvolwassenen. Als u meningokokkenziekte hebt gehad, bent u tijdelijk immuun voor het type meningokok dat de ziekte bij u heeft veroorzaakt. Dit komt doordat het

lichaam tijdens de ziekte afweerstoffen opbouwt die ervoor zorgen dat u de ziekte een tijdlang niet kunt krijgen.

Maatregelen om meningokokkenziekte te voorkomen

Vaccinatie

Tegen meningokokkentype B, die de veroorzaker is van de meeste gevallen van meningokokkenziekte in Nederland, bestaat geen vaccin. Vaccinatie tegen meningokokkentype C is wel mogelijk. Baby's worden via het Rijksvaccinatieprogramma op het consultatiebureau gevaccineerd tegen meningokokkentype C.

Goede hygiëne

Mensen die de meningokok bij zich hebben kunnen, ook al zijn zij zelf niet ziek, de bacterie toch overdragen op een ander. Daarom is goede hygiëne belangrijk. Het beste is om bij hoesten en niezen een papieren zakdoekje te gebruiken, dit na gebruik weg te gooien en daarna uw handen te wassen. Als u geen papieren zakdoekje bij de hand heeft, houd dan uw hand voor de neus en mond en was hierna uw handen. Leer kinderen dit ook te doen.

Behandeling

Waarschuw de huisarts meteen als de patiënt in korte tijd ernstig ziek wordt. Dus als hij of zij:

- hoge koorts heeft én zieker is dan anders; of
- hoofdpijn heeft, braakt, pijn heeft bij buigen van het hoofd; of
- suf is (er is moeilijk contact met de patiënt te krijgen); of
- hoge koorts én roodpaarse vlekjes in de huid (huidbloedingen, bloeduitstortingen) heeft die zichtbaar blijven als er met een doorzichtig glas op wordt gedrukt.

Wanneer de huisarts de meningokokkenziekte vermoedt, zijn onmiddellijke opname in het ziekenhuis en behandeling nodig. Behandeling biedt kans op volledige genezing. In sommige gevallen blijven verschijnselen bestaan, zoals doofheid, scheelzien, leer- en concentratiestoornissen. In ernstige gevallen kan de patiënt aan de ziekte overlijden.

Gezinsleden en in bijzondere gevallen andere mensen die zeer nauw contact hebben gehad met een patiënt met meningokokkenziekte, kunnen medicijnen krijgen om de ziekte te voorkomen. De GGD of behandelend arts inventariseert wie deze medicijnen nodig hebben.

Dagverblijf, school, werk

Kinderen en volwassenen die contact hebben gehad met een patiënt met de meningokokkenziekte kunnen gewoon naar de crèche, het dagverblijf, de peuterspeelzaal, school of werk. Thuisblijven of kinderen thuishouden helpt niet om de ziekte te voorkomen. Er zijn immers overal, het hele jaar door mensen, jong en oud, die de bacterie bij zich dragen. Het komt maar uiterst zelden voor dat twee kinderen in een gezin of groep meningokokkenziekte krijgen. Als de meningokokkenziekte is vastgesteld bij een kind van de crèche, het dagverblijf, de peuterspeelzaal of de klas, informeer dan de leiding. De leiding brengt in overleg met de GGD eventueel alle ouders op de hoogte, zodat die alert kunnen zijn op ziekteverschijnselen bij hun kinderen.